

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Неліктен баланы жастайынан еңбекке баулу қажет?

ЖАРИЯЛАНДЫ
21.05.2024СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/153665/**Табиғат Гулжан**

Лауазымы: тәрбиешісі

Қарағанды облысы

Теміртау қаласы

«Қыздар гимназиясы» жанындағы шағын орталық

Кіріспе.

Еңбек ету баланың жан-жақты дамуына ықпал ететіндіктен қажет.

Еңбек баладан физикалық жүктемені талап етеді және оның төзімділігін арттыруға және баланың денесін нығайтуға көмектеседі. Әртүрлі қозғалыстар әртүрлі бұлшықет топтарын дамытады.

Еңбек әрқашан ой мен қиялдың жұмысымен байланысты. Жұмысты орындау барысында бала не істеу керектігін және оны қалай орындау керектігін, қандай құралдар мен материалдарды қолдану керектігін ойлайды. Жұмыс істеу барысында бала заттар мен материалдардың қасиеттерімен тікелей танысады. Мүмкін болатын еңбек міндеттерін жүйелі орындай отырып, бала өз ерік-жігерін шыңдайды, тапсырманы орындауға, табандылыққа, жауапкершілікке, бастамашылдыққа тәрбиелейді. Ал бұл қасиеттер адамға кез келген қызмет түріне қажет. Еңбекке күш жұмсай отырып, бала басқа адамдардың еңбегін құрметтей бастайды. Отбасының шаруашылық жұмыстарына мүмкіндігінше араласа отырып, бала ата-анасына, бауырларына қамқор болуға үйренеді, басқаларға пайдалы болуға ұмтылады.

Мектеп жасына дейінгі балаларды еңбекке тәрбиелеудің негізгі мақсаты – кез келген жұмысқа ұқыпты қатынасты және ересектердің еңбек қызметі туралы нақты түсінікті қалыптастыру.

Еңбек тәрбиесі - баланың әлеуметтенуінің ең маңызды құрамдас бөлігі.

Еңбекке деген құрметті, жауапкершілікті, еңбекқорлықты ертерек дамытқан дұрыс.

Жұмысқа деген құрметпен қараудың негізін қалаудың ең жақсы жолы — үй шаруасына көмектесу және өзіңізге және заттарыңызға күтім жасау.

Балалар ата-анасының және айналасындағылардың мінез-құлқын көшіреді. Көбінесе бұл бейсаналық түрде болады. Сондықтан, егер сіз балаңызды еңбекке үйреткіңіз келсе, оған жұмыс істей білу дегенді үлгі етіп көрсетіңіз. Еңбекке деген сүйіспеншілік мектепке дейінгі жастан бастап қалыптасады. Еңбексүйгіштік өмірдегі қиындықтарды жеңуге көмектеседі және баланың жеке басын қалыптастырады. Еңбекке деген құштарлықтың басты мотиві – отбасы. Осы сәтті жіберіп алмаңыз және балаңыздың еңбекке деген рухын қолдаңыз. Еңбекке жастайынан дағдыланған дұрыс. Бастау үшін балаға қарапайым тапсырмалар беріледі. Екі жасар балалар өздері киінуге тырысады, бірақ мұны тек үш жасқа дейін үйренеді. Бұл жерде ата-ананың көмегі мен қатысуы маңызды. Алты жасар балалар үй жинап, тамақ дайындауға қатыса алады. Баланың жасына байланысты оған асықпаңыз. Бұл итермелеу әдетіне айналуы мүмкін және көмектесуге деген ұмтылыс басылады. Сондай-ақ нәрестенің физикалық мүмкіндіктерін оған шамадан тыс жүктеместен ескерген жөн. Ауыр заттарды көтеру омыртқаның дамуына теріс әсер етеді. Жұмысқа дағдыландыру баланың жасаған жұмысынан ләззат алуына негізделуі керек. Нәрестенің әрекеті тартымдылыққа және жарқын оң көзқарасқа негізделуі керек.

Қуанышпен жұмыс жасау.

Мектеп жасына дейінгі балалар ата-анасына еліктейді. Егер сіздің балаңыз заттары мен ойыншықтарын жинағысы келмесе, оны ойынға айналдырып көріңіз. Оған бастаманы қалдырыңыз, мысалы, ойыншықтарды қалай жинау немесе қою керек. Бірақ жұмыстың белгілі бір мақсаты бар және пайдалы болуы керек екенін түсіндіруді ұмытпаңыз. Мысалы, қуыршақ киімдерін жуу кезінде нәресте жуылған киімнің таза болуын қамтамасыз етуге тырысуы керек. Бұл әрқашан бірінші рет нәтиже бермеуі мүмкін, қолдау көрсету және нәтижелерді орнату. Осылайша ол өз мақсатына жетуді үйренеді. Ал бала пайдалы еңбек пен пайдасыз жұмысты ажырата алмайды деп ойламаңыз. Балаңыздың жұмысын тапсырманың соңында ол нәтижеден қуаныш пен ләззат алатындай етіп ұйымдастыруымыз керек.

Баланың өзі ойын аймағында тәртіпті сақтауы керек. Ол ересектермен бірге ойыншықтар мен қуыршақтардың киімдерін жуады. Бала дағдыны меңгерген сайын мұны өз бетінше жасайды.

Бала дастархан жайып, дастарханды жинауға қатысады. Уақыт өте келе бұл оның

жауапкершілігіне айналуы мүмкін.

Бала өзі шешініп, киінуі керек (алдыңғы түймелерді бекітіп, аяқ киім бауын байлау), киімдерді мұқият бүктеп, ілу керек, төсек жинап (үлкендердің көмегімен), бетін, мойнын, құлағын мұқият жуу, тістерін тазалау – бұл баланың өз-өзіне қызмететіп еңбектенуі.

Ата-аналар да баланың үй жұмыстарында мүмкіндігінше көмектесуге ұмтылуын қолдауы керек — бұл балабақшада да үйретіледі.

Балаға тапсырылған жұмыс ол үшін орындалатындай болуы керек. Оны аяқтау үшін бала күш салуы керек, бірақ ол артық жұмыс жасамауы керек.

Еңбекпен жазалауға болмайды: «Сен қоқыс тастадың, енді бәрін өзің жинайсың». Балаға ойнап, сабақ оқып жүргенде бірдеңені төгіп тастаса немесе бүлдірсе, оны өзі тазалау керектігін үйрету керек.

Балалар еңбегінің нәтижелерін ересектердің бағалауы маңызды рөл атқарады. Ең алдымен баланың талпынысы мен берілген тапсырманы жақсы орындауға деген ұмтылысы мақтауға лайық. Сіз жай ғана «жарайсыз», «жарайсың» деп айтып қоймай, баланың нені жақсы орындағанын және нені әлі толық орындамағанын нақты көрсету керек.

Баланы жұмыспен қалай таныстыруға болады?

Отбасында балалар үнемі ата -аналарының не істеп жатқанын көреді: тамақ дайындау, пәтерді тазалау, кір жуу, тігу. Ересектердің күнделікті тапсырмаларды қалай орындайтынын байқау балаға олардың маңыздылығын және ата -аналардың жұмысқа деген көзқарасын түсінуге көмектеседі: анасы жұмыстан шаршап келді, бірақ ол бәріне кешкі ас дайындауы керек, әкесі азық -түлік сатып алу үшін дүкенге барады. Есіңізде болсын, балалық шақтағы бақылаулар ойландыруы мүмкін. Ересектер баланың жұмысын отбасы мүшелерінің үлгісіне бағыттау үшін өз жұмыстарын жүргізу арқылы түсіндіре алады. Бұл әдетте балалардың назарын аударады, олар сұрақтар қояды, ата -аналарына көмектесуге тырысады. Осылайша бірте -бірте бала ересектермен бірге жұмыс жасауға тартылады.

Есте сақтау керек және ата -аналар мен баланы өндірістегі жұмысымен таныстырудың маңыздылығы, олардың не істеп жатқаны және адамдарға қандай пайда әкелетіні туралы; мысалы, анам дәрігер, ол науқастарды емдейді; әкесі — мұғалім, ол балаларға сабақ береді.

Ересектердің жұмысында бала барлық адамдардың еңбегіне құрметпен қарайтын болады. Бұл үшін айналадағы шындық үлкен мүмкіндіктер береді. Баламен серуендей отырып, сіз оған қоқысты тек қоқыс жәшігіне тастауды үйретуіңіз керек, сонымен қатар

көшелердің тазалығына назар аударыңыз. Бала аула сыпырушының көшелерді таза ұстайтынын білуге мүдделі болады. Таза көше — оның еңбегінің жемісі. Сыпырушы бәрінен бұрын тұрады, ал балалар балабақшаға мектепке барғанда, ол өз жұмысын аяқтап қойған. Нан сатып алу. Зауыт жұмысшылары түні бойы жұмыс жасады, ал жүргізуші оны дүкенге алып келді, ал сатушылар оны сауда алаңындағы сөрелерге қойды. Көркем әдебиеттер, иллюстрациялар, суреттер баланың ересектердің жұмысы туралы ой -өрісін кеңейтуге көмектеседі.

Үйде жұмыс істеуге арналған бірнеше кеңестер:

1. баланың сізге көмектесуіне тыйым салмаңыз;
2. тағы бір өте маңызды ереже – балаға белгілі бір істерді орындауға сену;
3. ересектердің жұмысын қадағалау;
4. балаларға әрбір жұмыстың өте маңызды екенін және оны қорғау керектігін айту;
5. балаға одан не қалайтыныңызды түсіндіріңіз;
6. Балаңызға үйдегі міндеттерін жүктеңіз (мысалы, төсегін жинау)
7. ең бастысы — баланы мақтауды ұмытпаңыз!
8. Ал, ең соңында – ата-ана әрқашан балаға үлгі екенін ұмытпау.

Қортынды:

Кез келген жұмысты ойын ретінде ұсыныңыз және мақтап, мадақтауды ұмытпаңыз. Сіз ақшалай емес, орындалған жұмыс үшін сыйақы тағайындай аласыз. Мысалы, кәмпит ұсыныңыз немесе бірге ойнаңыз.

Тәрбиеңізде сабырлы болыңыз, қандай көмек болса да балаңызды мақтаңыз, көп ұзамай жалқаулықты білмейтін, әрқашан көмектесуге дайын адам өседі.

Осы жауапкершіліктерді мысалға ала отырып, баланың бойында еңбекке қабілеттілік, жауапкершілік сезімі қалыптасып, өз өмірі үшін жауапты екенін түсінеді. Нақ еңбек арқылы бала тәртіпті, бастамашылдық, дербестік, жетістікке жетеді. Сондай-ақ адам өзі еңбек ете бастағанда ғана ата-анасы мен айналасындағы адамдардың өз өміріне қосқан үлесін бағалай алады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. «Отбасы және балабақша»
2. «Мектепкедейінгі жастағы балалардың отбасында тәрбиеленуі» №3. 2012ж

3. Интернет желісі

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі
© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.